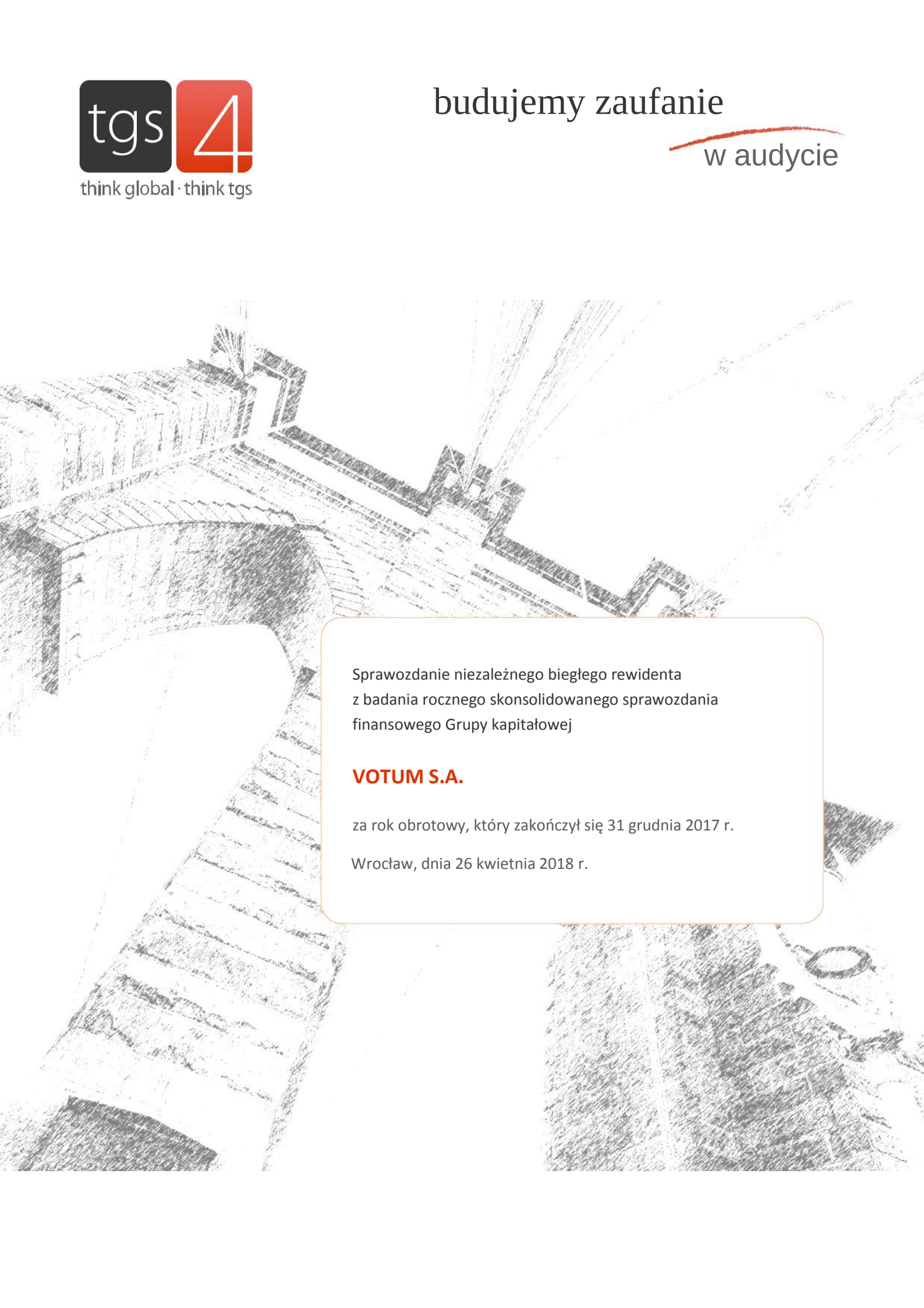

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta
z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania
finansowego Grupy kapitałowej

VOTUM S.A.

za rok obrotowy, który zakończył się 31 grudnia 2017 r.

Wrocław, dnia 26 kwietnia 2018 r.

SPRAWOZDANIE NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA Z BADANIA ROCZNEGO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Dla Walnego Zgromadzenia oraz Rady Nadzorczej VOTUM S.A.

Sprawozdanie z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Przeprowadziliśmy badanie załączonego rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego **Grupy kapitałowej VOTUM S.A.** („Grupy kapitałowej”), dla której jednostką dominującą jest VOTUM S.A. („Spółka”, „Jednostka dominująca”) z siedzibą we Wrocławiu (53-012 Wrocław), przy ulicy Wyścigowej 56i za rok obrotowy, który zakończył się dnia 31 grudnia 2017 r., na które składa się:

- skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na dzień 31 grudnia 2017 r., które po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę **71 590 tys. zł**,
- skonsolidowany rachunek zysków i strat za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r., który wykazuje zysk netto w wysokości **3 249 tys. zł** oraz skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r., które wykazuje całkowity dochód w wysokości **3 341 tys. zł**,
- sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r., które wykazuje zmniejszenie stanu kapitału własnego o kwotę **5 238 tys. zł**,
- skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r., które wykazuje zmniejszenie stanu środków pieniężnych o kwotę **5 426 tys. zł**,
- informacja dodatkowa do skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz dodatkowe noty i objaśnienia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego,

(„skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Odpowiedzialność Kierownika Jednostki dominującej i osób sprawujących nadzór za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Kierownik Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego i za jego rzetelną prezentację zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i innymi obowiązującymi przepisami prawa a także statutem Jednostki dominującej. Kierownik Jednostki dominującej jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości, kierownik Jednostki dominującej oraz członkowie rady nadzorczej Jednostki dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem było wyrażenie opinii o tym, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego grupy kapitałowej zgodnie z mającymi zastosowanie Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości.

Badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do obowiązujących postanowień:

- a. ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1089) („ustawa o biegłych rewidentach”),
- b. Krajowych Standardów Rewizji Finansowej w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętych uchwałą nr 2783/52/2015 Krajowej Rady Biegłych Rewidentów z dnia 10 lutego 2015 r. z późn. zm., w związku z uchwałą nr 2041/37a/2018 z dnia 5 marca 2018 r. w sprawie krajowych standardów wykonywania zawodu,
- c. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającym decyzję Komisji 2005/909/WE (Dz. Urz. UE L 158 z 27.05.2014, str. 77 oraz Dz. Urz. UE L 170 z 11.06.2014, str. 66) („Rozporządzenie 537/2014”).

Regulacje te wymagają przestrzegania wymogów etycznych oraz zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, aby uzyskać wystarczającą pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnego zniekształcenia.

Celem badania jest uzyskanie wystarczającej pewności co do tego czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem, oraz wydanie sprawozdania niezależnego biegłego rewidenta zawierającego naszą opinię. Wystarczająca pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z powyżej wskazanymi standardami zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia powstałego na skutek oszustwa jest wyższe niż ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia powstałego na skutek błędu, ponieważ może obejmować zmywy, fałszerstwo, celowe pominięcia, wprowadzanie w błąd lub obejście kontroli wewnętrznej i może dotyczyć każdego obszaru prawa i regulacji, nie tylko tego bezpośrednio wpływającego na sprawozdanie finansowe.

Badanie polegało na przeprowadzeniu procedur służących uzyskaniu dowodów badania kwot i ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur badania zależy od osądu biegłego rewidenta, w tym od oceny ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem. Dokonując oceny tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę

działanie kontroli wewnętrznej, w zakresie dotyczącym sporządzania i rzetelnej prezentacji przez Jednostkę dominującą skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w celu zaprojektowania odpowiednich w danych okolicznościach procedur badania, nie zaś wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, racjonalności ustalonych przez kierownika Jednostki dominującej wartości szacunkowych, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Grupy kapitałowej ani efektywności lub skuteczności prowadzenia spraw grupy kapitałowej przez kierownika Jednostki dominującej obecnie lub w przyszłości.

Wyrażamy przekonanie, że uzyskane przez nas dowody badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii z badania. Opinia jest spójna z dodatkowym sprawozdaniem dla komitetu audytu wydanym z dniem niniejszego sprawozdania z badania.

Niezależność

W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident i firma audytorska pozostawali niezależni od jednostek wchodzących w skład Grupy kapitałowej zgodnie z przepisami ustawy o biegłych rewidentach, Rozporządzenia 537/2014 oraz zasadami etyki zawodowej przyjętymi uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów.

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczyliśmy usług niebędących badaniem, które są zabronione przepisami art. 136 ustawy o biegłych rewidentach oraz art. 5 ust. 1 Rozporządzenia 537/2014, dla jednostek wchodzących w skład Grupy kapitałowej.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 29 czerwca 2017 r. Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy kapitałowej badamy po raz pierwszy.

Najbardziej znaczące rodzaje ryzyka

W trakcie przeprowadzonego badania zidentyfikowaliśmy poniżej opisane najbardziej znaczące rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia, w tym spowodowanego oszustwem oraz opracowaliśmy stosowne procedury badania dotyczące tych rodzajów ryzyk. W przypadkach, w których uznaliśmy za stosowne dla zrozumienia zidentyfikowanego ryzyka oraz wykonanych przez biegłego rewidenta procedur badania, zamieściliśmy również najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami.

Opis rodzaju ryzyka istotnego zniekształcenia	Procedury biegłego rewidenta w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyko
1. Wycena oraz prezentacja należności Grupa kapitałowa na dzień 31 grudnia 2017 roku prezentuje w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym pozycję „Należności z tytułu realizacji usług” o wartości netto 12 270 tys. zł, co stanowi 17,1% sumy bilansowej. W porównaniu do roku obrotowego zakończonego 31 grudnia 2016 roku, wartość należności wzrosła o 6,2%. Na pozycję należności z tytułu realizacji usług składają się między innymi zaliczki wypłacone klientom w kwocie 5 315 tys. zł na poczet realizowanych umów oraz należności od klientów za wykonane usługi w kwocie 4 422 tys. zł. Zgodnie z informacjami uzyskanymi od kierownictwa Jednostki dominującej w trakcie badania oraz zgodnie z polityką rachunkowości, na koniec okresu sprawozdawczego Zarząd Spółki ocenia prawdopodobieństwo spłaty należności. Należności dla których istnieją, w ocenie Zarządu, uzasadnione obawy, iż nie będą spłacone obejmowane są odpisem aktualizującym. Decyzja o ujęciu lub braku ujęcia odpisu aktualizującego, a także wysokość odpisu aktualizującego wartość należności z tytułu realizacji usług stanowi osąd Zarządu Spółki, który opiera się na szacunkach, dlatego stanowiło jedno z kluczowych zagadnień badania. Informacje związane z kwestią należności z tytułu realizacji usług oraz odpisów aktualizujących należności zostały przedstawione w nocie 23 dodatkowych not i objaśnień do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej.	Podejście do badania Nasze procedury badania obejmowały między innymi: ▪ ocena polityki rachunkowości w zakresie tworzenia odpisów aktualizujących wartość należności oraz jej zasadność, ▪ analiza raportów z wiekowania należności pod kątem okresów przeterminowania należności oraz porównanie wartości należności przeterminowanych z utworzonym odpisem aktualizującym, ▪ oszacowanie wielkości odpisu aktualizującego wartość należności na podstawie raportów z wiekowania należności, ▪ weryfikacja dokumentów źródłowych dla istotnych wybranych sald należności, ▪ analiza spłaty wybranych sald należności po dniu bilansowym, ▪ analiza oświadczenia kancelarii prawnej w zakresie prowadzonych spraw związanych ze spłatą należności.

2. Rozliczenia międzyokresowe

Wartość rozliczeń międzyokresowych na dzień 31 grudnia 2017 roku wykazana w sprawozdaniu finansowym Spółki wyniosła 11 605 tys. zł, co stanowiło 16,2% sumy aktywów na ten dzień. W porównaniu do roku obrotowego zakończonego 31 grudnia 2016 roku, wartość rozliczeń międzyokresowych wzrosła o 88,5%.

Wartość rozliczeń międzyokresowych dotyczy w szczególności Jednostki dominującej. Główną pozycją składającą się na wartość rozliczeń międzyokresowych były wydatki na nabycie praw do przyszłych wierzytelności w drodze cesji oraz koszty obsługi prawnej tych wierzytelności, o wartości łącznej 10 953 tys. zł.

Obowiązek rozliczania międzyokresowych kosztów wynika z zasady współmierności przychodów i kosztów, natomiast czas i sposób rozliczenia powinien być uzasadniony charakterem rozliczanych kosztów, z zachowaniem zasady ostrożności. Z powodu stwierdzonego ryzyka kredytowego związanego z uzyskaniem płatności z tytułu nabytych praw do wierzytelności oraz materialnej wartości pozycji w sumie aktywów Spółki, uznaliśmy obszar za istotny.

Informacje związane z rozliczeniami międzyokresowymi zostały przedstawione w nocie 25 dodatkowych not i objaśnień do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy kapitałowej.

Podejście do badania

Nasze procedury badania polegały między innymi na:

- ocenie polityki rachunkowości w zakresie możliwości ujęcia kosztów w pozycji rozliczeń międzyokresowych,
- rozmowie z kierownictwem Spółki w celu poznania procesu ujęcia i rozliczania wydatków związanych z nabyciem oraz obsługą wierzytelności,
- weryfikacji raportu zestawiającego wszystkie wierzytelności,
- analizie przesłanek utraty wartości aktywów, w tym analizie terminów nabycia wierzytelności (wiekowanie) oraz spodziewanych płatności,
- weryfikacji aktywowanych kosztów pod kątem ujęcia w rozliczeniach podatkowych,
- weryfikacji dokumentów źródłowych dotyczących wybranej próby spraw.

Opinia

Naszym zdaniem, załączone roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Grupy kapitałowej na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz jej wyniku finansowego za rok obrotowy od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Grupę kapitałową przepisami prawa, w tym między innymi Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. z 2014 r. poz. 133 z późn. zm.). oraz statutem Jednostki dominującej.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Opinia na temat sprawozdania z działalności

Nasza opinia o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie obejmuje sprawozdania z działalności Grupy kapitałowej.

Za sporządzenie sprawozdania z działalności Grupy kapitałowej zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa jest odpowiedzialny kierownik Jednostki dominującej. Ponadto kierownik Jednostki dominującej oraz członkowie rady nadzorczej Jednostki dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby sprawozdanie z działalności Grupy kapitałowej spełniało wymagania przewidziane w ustawie o rachunkowości.

Naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach było wydanie opinii, czy sprawozdanie z działalności Grupy kapitałowej zostało sporządzone zgodnie z przepisami prawa oraz, że jest ono zgodne z informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Naszym obowiązkiem było także złożenie oświadczenia, czy w świetle naszej wiedzy o Grupie kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy kapitałowej istotne zniekształcenia oraz wskazanie, na czym polega każde takie istotne zniekształcenie.

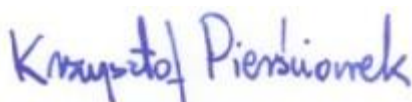
Naszym zdaniem sprawozdanie z działalności Grupy kapitałowej zostało sporządzone zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami i jest zgodne z informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Ponadto, oświadczamy, iż w świetle wiedzy o Grupie kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, nie stwierdziliśmy w sprawozdaniu z działalności Grupy kapitałowej istotnych zniekształceń.

Opinia na temat oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego

Kierownik Jednostki dominującej oraz członkowie rady nadzorczej są odpowiedzialni za sporządzenie oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego zgodnie z przepisami prawa.

W związku z przeprowadzonym badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego, naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach było wydanie opinii, czy emitent obowiązany do złożenia oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego, stanowiącego wyodrębnioną część sprawozdania z działalności grupy kapitałowej, zawarł w tym oświadczeniu informacje wymagane przepisami prawa oraz w odniesieniu do określonych informacji wskazanych w tych przepisach lub regulaminach stwierdzenie, czy są one zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Naszym zdaniem w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego Jednostka dominująca zawarła informacje określone w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. a, b, g, j, k oraz lit. l Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2014 r., poz. 133 z późn. zm) („Rozporządzenie”). Informacje wskazane w paragrafie 91 ust. 5 punkt 4 lit. c-f, h oraz lit. i tego Rozporządzenia zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Krzysztof Pięściorek
Kluczowy biegły rewident
Numer ewidencyjny 11150

działający w imieniu:

4AUDYT sp. z o.o.

60-846 Poznań, ul. Kochanowskiego 24/1

Firma audytorska wpisana na listę firm audytorskich prowadzoną przez KRBR
pod numerem ewidencyjnym 3363

Wrocław, dnia 26 kwietnia 2018 r.

think global · think tgs

budujemy zaufanie

w audycie

think global · think tgs

4AUDYT sp. z o.o.
ul. Kochanowskiego 24/1
60-846 Poznań
e. biuro@4audyt.pl
w. www.4audyt.pl

Biuro Poznań
ul. Kochanowskiego 24/1
60-846 Poznań
e. poznan@4audyt.pl
t. +48 61 816 27 81
f. +48 61 855 10 39

Biuro Warszawa
ul. Chłodna 51
00-867 Warszawa
e. warszawa@4audyt.pl
t. +48 22 22 30 542
f. +48 22 22 30 542

Biuro Wrocław
al. Kasztanowa 3a
53-125 Wrocław
e. wroclaw@4audyt.pl
t. +48 71 342 30 28
f. +48 71 342 30 29

Biuro Katowice
ul. Kościuszki 38 lok. 20
40-048 Katowice
e. katowice@4audyt.pl
t. +48 519 351 030
t. +48 519 351 020

Biuro Gdańsk
al. Jana Pawła II 20
80-462 Gdańsk
e. gdansk@4audyt.pl
t. +48 519 351 036
f. +48 61 855 10 39

NIP: 7811817052
REGON: 300821905

KRS 0000304558
Kapitał zakładowy 100 000 PLN

Sąd Rejonowy w Poznaniu
VIII Wydział Gospodarczy KRS